16. Статистическое описание Киевской Губернии. Ч. 1. Обозрение площади, населения, населенных мест и путей сообщения / изд. Тайным Советником, Сенатором Иваном Фундуклеем. — СПб. : Тип. М-ва внутрен. дел, 1852. — 592 с.

Надійшла до редколегії 15.01.2014 р.

УДК 930.85

В. В. ПРИМА

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ГОСТИННОСТІ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізовано історіографічні надбання з проблеми дослідження гостинності як соціокультурного феномену, здійснено їх загальну характеристику через призму висвітлення різних аспектів концептуалізації гостинності.

Ключові слова: *гостинність, історіографічний аналіз, соціокультурний феномен, комунікація.*

Проанализированы историографические достояния по проблеме исследования гостеприимства как социокультурного феномена, осуществлена их общая характеристика через призму освещения различных аспектов концептуализации гостеприимства.

Ключевые слова: *гостеприимство, историографический анализ, социокультурный феномен, коммуникация.*

Historiographical analysis of property on the study of hospitality as a sociocultural phenomenon, by their general characteristics in the light of the coverage of various aspects of the conceptualization of hospitality.

Key words: *hospitality, historiographical analysis, social and cultural phenomenon, communication.*

Феномен гостинності відомий ще з давніх часів і в процесі цивілізаційного розвитку відбулася його еволюція. Це явище поступово вийшло за межі міжособистісної взаємодії між приймаючою стороною і стороною-реципієнтом, виявило значний формотворчий потенціал, засвідчило свою здатність відігравати значну роль у культурно-історичному розвиткові людства. Не можна применшувати внесок гостинності в досягнення взаєморозуміння між державами, народами, цивілізаціями, особливо в епоху глобалізації в контексті тих викликів і загроз, які вона породжує. Саме тому гостинність у сучасному суспільстві — це проблема, яка потребує нагального спеціалізованого дослідження, причому в різних ракурсах та на різних рівнях.

Нині існує значна кількість праць, у яких висвітлюються окремі аспекти феномену гостинності. Це — праці античних авторів, твори та трактати видатних філософів, наукові доробки вітчизняних і зарубіжних учених. Їх аналіз надає підстави стверджувати, що більшість з них є описовими, питання гостинності висвітлюються в них фрагментарно, не проаналізовано проблеми дослідження гостинності як соціокультурного та комунікативного феномену, її роль і значення в розвиткові цивілізації. Цим і зумовлена актуальність статті.

Мета статті — концептуалізувати гостинність у науковому дискурсі на основі аналізу наявних історіографічних джерел.

Методологічні засади дослідження базуються на основоположних принципах культурології — порівняльному, типологічному, — а також загальнонаукових методах аналізу і синтезу. Це вможливило виявити і проаналізувати, систематизувати історіографію з означеної проблеми, що стало важливим фактором об'єктивності дослідження.

Аналіз історіографічних надбань із проблеми дослідження свідчить, що інтерес до феномену гостинності виник досить давно. Підтвердженням цього є праці таких давніх авторів, як: Аполлодор, Гомер, Геродот, Павсаній, Страбон, Тацит, Фукідид та ін. [1; 21; 29]. Перші твори, присвячені темі гостинності, є, переважно, фрагментарними згадками про ті чи інші вдачі різних народів світу, зафіксованими мандрівниками, етнографами, географами тощо.

Починаючи з доби античності виходять друком праці «нового формату», в яких феномен гостинності розглядається через призму філософії. Особливий науковий інтерес у цьому аспекті становлять праці класиків античної філософії Арістотеля, Платона та ін., де гостинність розглядається як соціальний інститут, проксенія, за допомогою якого досягається міжполісна взаємодія [3; 22].

Дослідження проблеми гостинності на ранніх історичних етапах викликали подальший науковий інтерес, розширили численні інтерпретації взаємозв'язку людини і суспільства, активізували увагу до засобів досягнення особистісного та суспільного благополуччя, добробуту.

Аналіз історіографічних джерел із зазначеної теми надає підстави стверджувати, що в переважній більшості праць гостинність розглядається в основному через призму культурології, філософії, етнографії. Так, в етнографічних дослідженнях гостинності традиційно відводиться місце принципової ознаки, закріпленої в менталітеті певної національної спільноти [10; 24]. У культурологічно-цивілізаційних дослідженнях гостинність постає як надбання людства, складова процесу еволюції і міжнародної комунікації [7]. З позицій філософії, гостинність є універсальним інструментом установлення міжособистісної взаємодії в процесі спілкування під час зустрічі з Чужим, або Іншим [9; 14; 16].

У наукових дискурсах про гостинність набувають утілення її різні характеристики, причини виникнення, форми реалізації, основані на традиціях і звичаях різних народів, визначається специфіка ціннісних пріоритетів.

Думка про те, що в колишні часи гостинність надавали краще, ніж у сучасну епоху, стає особливо відчутною в кінці XVIII століття, коли, імовірно, остаточно формується етнографічна мрія, пробуджена розповідями мандрівників. Для ілюстрації цього феномену наведемо два приклади. По-перше, невеликий популярно-філософський трактат

Християна Хиршфельда «Про гостинність. Апологія для людства», опублікований у Лейпцигу в 1777 р. У ньому зібрані точні, конкретні замітки про людську природу з максимально можливою кількістю прикладів з розповідей тих, хто мандрував по світу і вивчав історію; вони свідчили: гостинність — це початкова чеснота людства, що поступово зникає із прогресом цивілізації. На думку автора, любов до наживи знищила ту благородну форму первісного та природного спілкування між людьми, за якою він ностальгує. Згадуючи безліч розповідей про подорожі, котрі відкривають різноманітні етнологічні й антропологічні перспективи, він закінчує свою працю оглядом епох, облагороджених гостинністю, коли «людина відразу впізнає людину» і «всі були громадянами однієї землі, дітьми одного Бога» [19].

Теоретичним підґрунтям для дослідження гостинності у філософії є праці І. Канта [14], котрий у трактаті «До вічного миру» стверджує, що гостинність вважається антропологічною характеристикою людського співтовариства. А проблема гостинності полягає в можливості чужоземця відвідувати територію іншої держави і при цьому не ставати її ворогом [14]. Як пише У. Бек: «Категорія гостинності посіла центральне місце в космополітизмі, починаючи з Іммануїла Канта. Таким чином сенс етичного принципу простий –приймати чужинців стає актом доброї волі, але обов'язком» [4].

Змістовне вивчення гостинності як невід'ємної складової життєдіяльності та формування соціального середовища простежуються в працях вітчизняних і зарубіжних авторів XIX — початку XX ст.

Серед зарубіжних авторів, у працях яких наявне висвітлення окремих аспектів феномену гостинності в ракурсі соціології, слід виокремити таких, як: М. Вебер, Е. Дюркгейм, Г. Зіммель, Ф. Теніс, Г. Тард, Г. Спенсер та ін. [6; 12]. Гостинність вони характеризують переважно як чесноту з високою гуманністю і моральністю та такою, що містить елементи загальнолюдських настанов, які зумовлюють її універсальність.

Серед вітчизняних авторів, котрі приділяли увагу вивченню феномену гостинності, передусім, слід назвати Д. Антоновича, Ф. Вовка, О. Воропая, О. Курочкіна, В. Скуратівського, М. Ткача та ін. [26]. У своїх працях вони розглядали феномен гостинності в контексті функціонування сімейно-обрядової культури. Крім цього, ґрунтовний аналіз сакральних уявлень та стереотипів сімейних обрядів у контексті родинного та міжособистісного спілкування подає у своїх працях П. Чубинський; до історичних і філософських аспектів звертається Д. Чижевський [31; 32]. Виявам консерватизму як духовної настанови родини присвячене дослідження відомого українського історика та політолога І. Лисяка-Рудницького [17]. Українські вчені Н. Данилевська і М. Ткач характеризують обряди як невід'ємну складову духовної культури кожного народу, що ґрунтується на багатові-

кових цінностях морального й естетичного досвіду шанування свого родоводу, синтезувавшись із духовними принципами релігії [8; 26].

Традиції українського хлібосольства і гостинності традиційно вивчаються в контексті народної побутової культури та національного характеру. Класичними з дослідження питання рис українського національного характеру є праці Д. Чижевського, І. Мірчука, І. Лисяк-Рудницького, М. Шлемкевича та ін. [17; 31]. На першочергову увагу заслуговують напрацювання, присвячені українському національному побуту таких авторів, як Г. Гарбар, В. Русавська, Л. Артюх, А. Растригіна, О. Іванченко [7; 24].

У контексті культурології та соціальної психології гостинність висвітлюється як цінність, соціокультурий феномен, надбання цивілізації. Це поняття розглядається часто в поєднанні і прив'язці до питання вимірів ментальності, національного характеру та світогляду, зокрема в працях Л. Тевено, А. Філоненко, Є. Ярославського, Л. Моргана, М. Зібера, Б. Малиновського, М. Мосса, Ю. Семенова, І. Сухіної, Г. Андрущенка, М. Іваннікової та ін. [20; 25]. Також у цьому контексті значний внесок у вивчення проблем, пов'язаних з культурно зумовленою поведінкою, здійснили І. Андрущак, А. Великий, Дж. Беррі, У. Гудікунст, Ю. Латов, Н. Латова, Н. Лебедєва, В. Левкович, Л. Науменко, Р. Нісбетт, Л. Росс, Г. Солдатова, Т. Стефаненко, Г. Тріандіс, Г. Хофстеда та ін. [23; 27]. Достатньо цікавими в дослідженні елементів національних культур є підходи Г. Тріандіса і Г. Хофстеда. Автори виявили психологічні виміри культур, зокрема універсальність і специфічність таких рис, як гостинність, що детермінують соціальну поведінку представників різних етнічних груп.

Значну увагу дослідженню феномену гостинності приділяли Ж. Дерріда, Е. Левінас та ін. [9; 16]. У своїх працях зазначені автори розглядають філософський аспект феномену гостинності переважно в трьох напрямах: індивідуальна етика гостинності, гостинність та національні держави, гостинність і мова (так звана інвективна гостинність).

Однією з перших спроб осмислити гостинність як діяння, яке не потребує відповіді, є етична феноменологія Е. Левінаса. Він говорить про особливі дії, які потребують етичного ставлення, і ці дії є літургією, тобто діяннями невигідними і нерозділеними витратами на користь Іншого [16].

Ж. Дерріда пропонує розглядати гостинність як загальний безумовний закон або кантівський категоричний імператив. Французький філософ ототожнює гостинність і етику — етичне ставлення і є гостинністю [9].

Важливим аспектом висвітлення питання гостинності переймаються дослідники процесу комунікації, зокрема крос-культурної взаємодії. Вони виявляють моделі поведінки, детермінанти ситуації взаємодії. Останнім часом цей напрям активно розробляють як

вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, які вважають, що людина засвоює культурні стандарти або шаблони поведінки в різноманітних ситуаціях взаємодії на різних рівнях. Основними розробниками й опонентами, котрі зробили внесок у її розвиток, є Ж. Абрік, В. Вагнер, У. Дуаз, І. Маркова, Я. Паркер, Дж. Поггер, Р. Фарр, Дж. Форгас, Р. Харрі, А. Яхода, А. Ш. Донцов, Т. П. Ємельянова, В. Л. Калькова, Є. В. Якимова та ін. [10; 28]. Теорія наголошує, що в масштабах великих соціальних груп соціальне уявлення є утворенням, яке відображає загальне в індивідуальному: культуру у свідомості індивіда, формуючи моделі поведінки і ставлення до іншого. На прикладах взаємодії пропонується ситуація зустрічі господаря-гостя, що визначається показником культурної зумовленості індивідуальної поведінки.

Проблеми мотиваційного впливу, котрі стимулюють суб'єкта до вибору тих чи інших моделей поведінки, активно вивчали зарубіжні вчені М. Аргайл, Дж. Грахам, А. Фенем, Н. Кантор, Д. Магнуссон, Л.Росс і Р. Нісбетт [2; 23].

У контексті геополітичної культурології традиції національної культури розглядаються з точки зору сакральної складової. Російський учений О. Дугін уважає ключовим для розуміння питань національного характеру, зокрема гостинності, судження, що всі соціальні інститути, навіть у найвужчих, предметних, прагматичних і несакральних контекстах, можуть виявитися носіями додаткових, неочевидних, латентних сил і смислів. Учений надає гостинності одне з центральних місць поміж соціальних обрядових інститутів, зазначаючи, що весь метод пізнання в межах сакральної цивілізації ґрунтується на принципі гостинності [11].

З позицій сучасної етнолінгвістики концепт «гостинність» передбачає виявлення й аналіз засобів його мовної об'єктивації та висвітлення семантичної структури, які переважно обмежуються визначенням базових компонентів його семантики, а також виявленням сукупності стійких зв'язків між ними, зокрема основ її змістовного наповнення, найменування певних, покладених на дану лексему, дій, які потрібно виконувати, задовольняючи сподівання. Дослідження здійснюється в напрямі втілення абстрактного поняття «гостинність» з метою визначення форм предметної належності. Найбільша увага в лінгвістичних дослідженнях приділяється аспекту вербальної репрезентації концепту «гостинність» на рівні мови. Аспект мовної семантики гостинності фрагментарно досліджували в дисертаційних працях С. Жабаєва («Національно-культурна специфіка реалізації концепту гостинність (на матеріалі казахської, російської та англійської мов», 2004); І. Чирич («Лексика застілля в російській мовній картині світу», 2004), Ма Яньлі («Застільний ритуал і концепт застілля в китайській і російській лінгвокультурах», 2005); В. Церенової («Концепт «гостинність» у калмицькій лінгвокультурі»,

2006); Р. Юнусова («Аксіологія гостинності в російських і татарських пареміях », 2007) [13; 30].

Власне психологи переважно розглядають питання гостинності в сенсі репрезентативних процесів і моделей поведінки в життєво важливих для людини ситуаціях: стресових, екстремальних, несподіваних тощо. У дослідженнях реалізація гостинності визначається як універсальна для всіх культур ситуація прийому гостей. У вітчизняній психології — це праці Л. Анциферова, Л. Бурлачука, Ж. Коржова, Н. Михайлової, Н. Гришиної, Л. Дикої, А. Махнача, Ю. Ємельянова, Р. Мокшанцева, С. Трифонової та ін. [5; 18].

Вивчення гостинності багато в чому можна доповнити розглядом аспектів національного характеру українців. Ця тема набула втілення в працях вітчизняних дослідників українського побуту, які можуть бути багатим емпіричним матеріалом для дедуктивних узагальнень щодо гостинності як складової українського характеру. Деякі історичні форми гостинності досліджено ще в праці М. І. Костомарова «Домашнє життя і нрави великоруського народу в XVI і XVII століттях» [15].

Проблеми гостинності як економічно значимого фактора аналізуються в сервісології та туризмознавстві. Його окремі структурні елементи розглядаються в багатьох наукових статтях, економічних, політологічних, історичних, культурологічних монографіях. Незважаючи на те, що в них не міститься достатньої кількості даних і соціально-культурологічних узагальнень, вони цікаві підбором фактів, порушенням проблем отримання комерційної вигоди з тих чи інших аспектів національного характеру і побуту народів світу, своєрідним чином розкривається дефіцит організаційних заходів у розвиткові стабілізації суспільства, стверджуються принципи необхідної взаємодії соціальних груп, міжкультурного порозуміння, системи стимулювання для новаторських упроваджень епохи глобалізації.

Таким чином, можна підсумувати, що концептуалізація наукового дискурсу гостинності розпочинається лише в XIX ст. філософами, соціологами й істориками. Однак, будучи найважливішим сегментом соціальної реальності, гостинність як соціокультурний та комунікативний феномен і його роль у розвиткові цивілізації досі не були предметом пильної уваги дослідників. Починаючи з другої половини XX ст.., деякі дискретні проблеми феномену гостинності розглядалися або у фоновому режимі, або як ілюстративний матеріал в економічних, політичних, соціологічних, антропологічних, культурологічних, історичних теоріях. Ця тема епізодично порушувалася також у наукових дослідженнях, тісно пов'язаних із сервісною реальністю, туристичним бізнесом. Проте спеціального дослідження гостинності як соціокультурного та комунікативного феномену щодо його антропологічної ролі у формуванні простору соціальної реальності зроблено не здійснювалося.

Аналіз наявних історіографічних надбань з проблеми дослідження свідчить, що ступінь вивченості гостинності як соціокультурного та комунікативного феномену розвитку цивілізації нині не відображає цілісності його розкриття, не здійснено його комплексного предметного аналізу, не виділено якісних і кількісних показників, індикаторів, структур, законів та умов для його безперешкодної реалізації та прояву. Феномен гостинності не висвітлений як найважливіший організаційний принцип реалізації потреб людей у досягненні комунікаційної взаємодії, міжкультурного порозуміння. Гостинності не приділялося достатньої уваги в питаннях досягнення стійких взаємозв'язків соціальних і національних груп зі зміцненням безпеки і добробуту, як умови еволюційного руху. У зазначеній літературі та наукових працях, присвячених деяким аспектам феномену гостинності, не виділені спеціальні якості, що формують, зокрема, сталий розвиток українського суспільства на сучасному етапі євроінтеграції.

Крім того, слід зазначити, що джерельна база досліджень феномену гостинності є надзвичайно розпорошеною. Спеціалізованих праць з потужним узагальнюючим навантаженням стосовно феномену гостинності зовсім не багато. Переважно об'єктами вивчення стали, передусім, проблеми етногенезу й етнічної історії традиційних звичаїв, побуту, матеріальної та духовної культури, що набули втілення в етикетних нормах цих інститутів, як і форми соціальних взаємин. На особливу увагу заслуговують, передусім, саме первинні історичні дані, отримані, переважно, комплексно-інтенсивним методом збору польових матеріалів і порівняльно-історичним методом. Результати їх теоретичного вивчення й узагальнення презентовані в численних працях, різноманітних за тематикою.

Слід також наголосити: оскільки вузькоспеціалізованих досліджень із зазначеної проблеми недостатньо для проведення аналізу, конче необхідно звернутися до першоджерел. Зазначимо, що переважно феномен гостинності досліджений у працях із вивчення історико-етнографічних та демографічних процесів, націєтворення і культури народів світу, проблем виховання, рефлексій інтернаціоналізму, глобалізації, праць з філософії культури широкого спектра тощо.

Отже, можна підсумувати: вивчення концептуалізації гостинності в науковому дискурсі має і практичне значення. Результати дослідження сприятимуть вивченню історії української культури, культурології, історії та теорії культури тощо. Історіографічний аналіз вивчення феномену гостинності розширює предметне поле наукових досліджень у галузі історії і теорії культури, а також теоретичної, прикладної та історичної культурології.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані з розширенням предметного поля наукового дослідження феномену гостинності, що

сприятиме вивченню історії української культури, культурології, історії і теорії культури тощо.

Список літератури

1. Аполлодор. Мифологическая библиотека / Аполлодор ; пер., предисл. и комм. А. Шапошникова. — М. : Эксмо, 2006. — 413 с.
2. Аргайл М. Психология счастья : пер. с англ. / М. Аргайл ; общ. ред. и вступ. ст. М. В. Кларина. — М. : Прогресс, 1990. — 336 с.
3. Аристотель. Сочинения : в 4 т. / Аристотель. — М. : Мысль, 1975–1983. — Серия «Философское наследие».
4. Артюх Л. Гостина в українців у контексті комунікації / Л. Артюх // Народна творчість та етнографія. — 2010. — № 3. — С. 64–71
5. Бек У. Критическая теория мирового общества риска. Космополитический взгляд на проблему / У. Бек // Прогнозис. Журнал о будущем. — М., 2009. — №2(18). — С. 3–32.
6. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика / Л. Ф. Бурлачук. — СПб. : Питер, 2006. — 351 с.
7. Вебер М. Избранное. Образ общества / М. Вебер ; пер. с нем. — М. : Юрист, 1994.
8. Гарбар Г. А. Філософія гостинності : наук. посіб. / Г. А. Гарбар. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. — 295 с.
9. Данилевська О. М. Журавлинний край. Мандрівка в минуле з легендами та переказами : навч. посіб. / О. М. Данилевська. — К. : А.С.К., 1998. — 96 с.
10. Дерріда Ж. Дарувати час / Жак Дерріда ; пер. з фр. М. Ющенко. — Л. : Літопис, 2008. — 204 с.
11. Донцов А. И. Концепция социальных представлений в современной французской психологии / А. И. Донцов, Т. П. Емельянова. — М.: Изд-во МГУ, 1987. — 128 с.
12. Дугин А. Г. Теория многополярного мира / А. Г. Дугин ; сост. Н. В. Сперанская. — М. : Евраз. движение, 2013. — 533 с.
13. Дюркгейм Э. Социология. Её предмет, метод, предназначение / Пер. с фр., составление, послесловие и примечания А. Б. Гофмана. — М.: Канон, 1995. — 352 с.
14. Жабаева С. С. Национально-культурная специфика реализации концепта «гостеприимство» (на материале казахского, русского и английского языков) : дис. канд. филол. наук / С. С. Жабаева. — Челябинск, 2004. — 164 с.
15. Кант И. Собрание сочинений в 8 томах / И. Кант. — М. : Изд-во «ЧОРО», 1994.
16. Костомаров Н. И. Очерк домашней жизни и нравов великорусского народа в XIV и XVII ст. / Н. И. Костомаров — М. : Республика, 1992. — 301 с.
17. Левинас Э. Избранное: Тотальность и бесконечное / Э. Левинас ; пер. И. С. Вдовина. — М. ; СПб. : ЦГНИИ ИНИОН РАН : Культурная инициатива 2000. — 415 с.
18. Лисяк-Рудницький І. Україна між сходом і заходом. Формування українського народу й нації. Русифікація чи малоросіянізація? / І. Лисяк-Рудницький. — К. : Укр. прес-група, 2012. — 63 с.

19. Михайлова Н. В. Федерализм как демократическая форма обустройства территорий и народов России / Н. В. Михайлова. — М. : Этносоциум, 2010. — 216 с.
20. Монтандон А. Гостеприимство: этнографическая мечта? / Ален Монтандон ; пер. с фр. Е. Гальцовой // НЛО. — 2004. — № 65.
21. Мосс М. Общества. Обмен. Личность. Труды по социальной антропологии / М. Мосс. — М., 1996.
22. Павсаний. Описание Эллады. — 4-е изд. / Павсаний — М. : АСТ-Ладомир, 2002. — Т. 1. — 496 с. ; Т.2. 2002. — 512 с.
23. Платон. Собрание сочинений : в 4 т. / Платон ; под общ. ред. А. Ф. Лосева. — М. : Мысль. — Т. 1, 1990. — 864 с. ; Т. 2, 1993. — 528 с. ; Т. 3, 1994. — 656 с. ; Т. 4, 1994. — 832 с.
24. Росс Л. Человек и ситуация. Перспективы социальной психологии / Л. Росс, Р. Нисбетт ; пер. с англ. В. В. Румынского. — М. : Аспект Пресс, 1999. — 429 с.
25. Русавська В. А. Гостинність в українській побутовій культурі XIX ст.: автореф. дис. … канд. наук: 17.00.01 / В. А. Русавська. — К., 2007. — 19 с.
26. Тевено Л. Чудесный хлеб гостеприимства / Лоран Тевено, Нина Карева // НЛО. — № 100.
27. Ткач М. М. Клечальний міст: джерела української міфології. / М. М. Ткач. — К. : Снива, 1995. — 198 с.
28. Триандис Г. Культура и социальное поведение / Г. Триандис. — М. : Форум, 2007. — 384 с.
29. Форгас Дж. П. Чувства и мышление: влияние аффекта на социальное мышление и поведение / Форгас Джозеф П. // Иностранная психология. — 2001. — № 14. — С. 60–82.
30. Фукидид. История / Фукидид ; пер. Ф. Г. Мищенко : в 2 т.. — СПб. : Наука, 1999. — 588 с. — Серия «Историческая библиотека».
31. Церенова В. Л. Концепт «гостеприимство» в калмыцкой лингвокультуре / В. Л. Церенова // Гегярлт. — 2006. — № 3, 4.
32. Чижевський Д. Філософія і національність / Д. Чижевський // Філософська і соціологічна думка. — 1990. — №10.

Надійшла до редколегії 20.02.2014 р.

УДК [391:338.45](520)

С. Б. РИБАЛКО

ЯПОНСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ КОСТЮМ В ЕКОНОМІЧНІЙ МОДЕЛІ

Розглядаються економічні аспекти традиційного японського костюма, роль держави в економічній підтримці ремісництва.

Ключові слова: *Японія, традиційний костюм та аксесуари, іемото, реклама.*

Рассматриваются экономические аспекты традиционного японского костюма, роль государства в экономической поддержке ремесла.

Ключевые слова: *Япония, традиционный костюм и аксессуары, иэмото, реклама.*